

OZLJEDE AHILOVE TETIVE

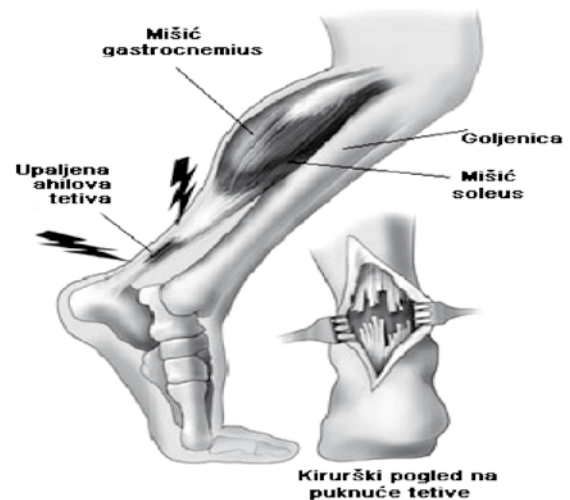
Ahilova tetiva dobila je ime po grčkom junaku Ahileju kojeg je majka, morska nimfa Tetide, da bi ga učinila besmrtnim okupala u čudotvornoj rijeci Stiks. Zaboravila je smočiti petu za koju ga je držala dok ga je uranjala, tako da je peta ostala jedina ranjiva točka na njegovu tijelu. Ahileja je ubio Paris koji ga je pogodio otrovnom strelicom u petu. Čak i dan danas izraz Ahilova peta primjenjuje se kada se želi izraziti nečija slaba ili osjetljiva točka.

Slika 1. Ahilova tetiva

Ahilova tetiva je završni dio troglavoga mišića potkoljenice i hvata se na donju polovicu

stražnje strane petne kosti. To je najsnažnija tetiva u ljudskom tijelu, duga je pet do šest centimetara, a debela pet do šest milimetara.

Slika 2. Puknuće Ahilove tetive

Puknuće Ahilove tetive obično nastaje neizravnim djelovanjem sile kada djelovanje snažne i kratkotrajne mehaničke sile nadvlada tkivnu sposobnost elastičnosti. U više od tri četvrtine slučajeva nastanak puknuća tetive povezan je s neizravnim djelovanjem sile, primjerice pri skoku, doskoku, okretu, ili pak zbog iznenadnog ubrzanja prilikom trčanja i javlja se tijekom raznih sportskih aktivnosti - nogomet, tenis, rukomet, košarka, badminton, džoging. Samo u

10% slučajeva nastanak puknuća nije vezan za sportsku aktivnost. Puknuće nastaje zbog naglog i pretjeranog napinjanja već napete tetive (prilikom započinjanja trčanja i/ili sprintanja), zbog nagle kretnje stopala prema gore koje je prethodno bilo maksimalno svinuto prema dolje (prilikom skoka), ili pak zbog nagle neočekivane kretnje stopala prema gore u slučaju kada se čovjek posklizne na stubi ili prilikom pada u rupu na cesti/sportskom igralištu. Degenerativne promjene tetive imaju najvažniju ulogu u nastanku puknuća Ahilove tetive. Puknuće Ahilove tetive je i do devet puta češće u muškaraca, a obično se javlja u četvrtom desetljeću života.

Simptom ozljede Ahilove tetive je snažna bol koju osoba osjeti, a često čuje i prasak koji se opisuje kao zvuk koji se dobije prilikom pucketanja bičem. Katkad ozlijeđeni navodi da je imao osjećaj kao da ga je netko udario tvrdim predmetom po tetivi. Treba istaknuti da trećina ozlijeđenih ne navodi pojavu boli u trenutku ozljede. Nakon ozljede ozlijeđeni otežano hoda, ne može potrčati, a vodeći simptom je da ne može stati na prste ozlijeđene noge. Puknuće može biti parcijalno i potpuno.

U ovom prikazu bit će razmotreni slučajevi ozljeda Ahilove tetive kao posljedica događaja nastalih na radnim mjestima i u redovito radno vrijeme.

PRIKAZ 1. SLUČAJA

Muškarac starosti 35 godina, po zanimanju građevinski radnik, s ukupnim radnim stažom od 12 godina. Idući na posao krivo je stao i iskrenuo desnu nogu, čuo je pucketanje i osjetio jaku bol. Zaposlenik nije više mogao stati na nogu i odvezen je na hitni prijem u bolnicu. Obavljena je potrebna dijagnostika i ustanovljena ruptura Ahilove tetive.

Komentar: Prikazan je slučaj zaposlenika kojem je dijagnosticiran razdor desne Ahilove tetive nakon traumatskog događaja idući na radno mjesto. Iz medicinske dokumentacije razvidno je da je zaposlenik prije nesreće par mjeseci ranije već imao ozljedu Ahilove tetive koju je

zadobio baveći se sportom. Od zaposlenika je zatražen detaljan opis mjesta i načina nastanka ozljede. Detaljan opis nastanka ozljede potvrdio je da kod zaposlenika na opisani način nije moglo doći do razdora Ahilove tetive i nije priznata ozljeda na radu.

PRIKAZ 2. SLUČAJA

Muškarac starosti 32 godine, po zanimanju direktor tvrtke za protuprovalna vrata, s ukupnim radnim stažom 9 godina. U nedjelju, za vrijeme obavljanja redovitih radnih zadataka prema izvaji osiguranika, pri izlasku iz auta, idući na intervenciju, osjetio je jaku bol u lijevoj potkoljenici uz „prasad“. Odmah je pregledan u hitnoj pomoći.

Komentar: U prikazanom slučaju zaposlenik je i poslodavac. U izvaji navodi da se događaj zbilo za vrijeme redovitog rada i pri obavljanju redovitih radnih zadataka. Zatražena je detaljna izvaja zaposlenika o načinu nastanka ozljede. Pregledom sve pristigle dokumentacije utvrđeno je da zaposlenik nije imao ranije sličnih tegoba, ali iz nalaza hitne medicinske pomoći razvidno je bilo da je zaposlenik izjavio da je igrao tenis i da je došlo do ozljede. Obavljen je ultrazvuk koji je potvrdio rupturu Ahilove tetive. Nakon uvida u medicinsku dokumentaciju zaposlenik je potvrdio da je ozljeda nastala prilikom igranja tenisa i ozljeda na radu nije priznata.

PRIKAZ 3. SLUČAJA

Muškarac starosti 55 godina, po zanimanju vozač teretnog motornog vozila, s ukupnim radnim stažom od 20 godina. Na radnom mjestu, prilikom guranja ručnog paletara, pala mu je vreća leda na lijevu nogu. Osjetio je jaku bol, kao udarac bičem, u lijevoj potkoljenici. Zaposlenik je odvezen u hitnu pomoć gdje mu je pružena pomoć i obavljena sva potrebna dijagnostika.

Komentar: U prikazanom slučaju poslodavac i očevici potvrdili su da se događaj zbilo u redovito radno vrijeme i na način kako su opi-

sali zaposlenik i očevici. Obavljena je potrebna dijagnostika i potvrđena potpuna ruptura lijeve Ahilove tetive na tipičnom mjestu. Priznata mu je ozljeda na radu.

ZAKLJUČAK

Muškarci u životnoj dobi od trideset do četrdeset godina koji se nakon najčešće sjedeći provedena radnog tjedna vikendom bave nekim sportom jesu osobe u kojih s velikom vjerojat-

nošću može nastati puknuće Ahilove tetive. U više od tri četvrtine slučajeva nastanak puknuća tetive povezan je s neizravnim djelovanjem sile, primjerice pri skoku, okretu, ili pak zbog iznenadnog ubrzanja prilikom trčanja, a javlja se i tijekom raznih sportskih aktivnosti - nogomet, tenis, rukomet, košarka, badminton, džoging. Samo u 10% slučajeva nastanak puknuća nije vezan za sportsku aktivnost. Omasovljenje i velika popularnost rekreacijskog bavljenja sportom posljednja je dva desetljeća rezultiralo porastom broja puknuća Ahilove tetive.

*Dijana Poplašen Orlovac, dr. med., spec. med. rada i sporta
Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu,
Zagreb*